

Cirkulärnr: 1999:87
Diariernr: 1999/1588
Handläggare: Irene Reuterfors-Mattsson
Sektion/Enhet: Kommunalrättssektionen
Datum: 1999-06-18
Mottagare: Kommunstyrelsen
Rubrik: Myndigheters öppethållande m.m.

Kommunalrättssektionen
Irene Reuterfors-Mattsson

1999-06-18

Kommunstyrelsen

Myndigheters öppethållande m.m.

1. Lagreglering om öppethållande på s.k. klämdagar

Genom lagändring SFS 1999:286 (prop. 1998/99:52) har införts en bestämmelse i förvaltningslagen om myndigheters öppethållande. Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 1999.

Ändringen innebär att det i 5 § förvaltningslagen har införts ett nytt stycke som lyder:

En myndighet skall ha öppet under minst två timmar varje helgfri måndag-fredag för att kunna ta emot och registrera allmänna handlingar och för att kunna ta emot framställningar om att få ta del av allmänna handlingar som förvaras hos myndigheten. Detta gäller dock inte om en sådan dag samtidigt är midsommarafton, julafton eller nyårsafton.

Bakgrunden till lagändringen

Bakgrunden till lagregleringen är att JO erfarit att ett antal myndigheter har hållit stängt under s.k. klämdagar. Enligt JO skulle en i förväg tillkännagiven inskränkning i öppethållandet till minst två timmar under en dag kunna accepteras. Av remissvaren från dem som granskats av JO framgick att ett inte ringa antal myndigheter inte delade JO:s uppfattning i frågan. JO framhöll att frågan om myndigheternas öppethållande berör mycket viktiga medborgerliga principer och att det ytterst ankommer på statsmakterna att ta ställning i frågan.

I förarbetena till lagändringen hänvisar regeringen till JO:s synpunkter och till att de påpekanden som JO gjort inte har haft avsedd effekt. En total stängning av en myndighet medför enligt regeringen allvarliga konsekvenser

för rätten till insyn i allmänna handlingar. Det medför även effekter när det gäller medborgarnas rätt till service och tillgänglighet från myndigheternas sida. En uttrycklig bestämmelse med krav på visst minsta öppethållande behövs därför.

Kravet på öppethållande gäller registratorskontoren

Bestämmelsen tar enligt förarbetena sikte på tiderna för öppethållande hos myndigheternas registratorskontor eller motsvarande. En myndighet som har flera små kontor måste inte hålla alla dessa öppna. Om en mindre myndighet har sin registratorsfunktion förlagd hos en annan kanske betydligt större myndighet så räcker det med att den större myndigheten håller öppet. I detta fall får den myndighet som ansvarar för kanslifunktionen anpassa sin verksamhet till såväl sina egna som den andra myndighetens förutsättningar. En myndighet som har sin verksamhet strukturellt eller geografiskt så organiserad att myndighetens registratorsfunktion rent faktiskt är fördelad på olika arbetsställen, måste dock enligt förarbetena se till att alla dessa uppfyller kravet på öppethållande. Registratorskontoret eller motsvarande skall även vara bemannat under öppethållandet. Registrator måste normalt vara tillgänglig för allmänheten under hela den föreskrivna öppethållandetiden. Det är enligt förarbetena inte tillräckligt att registrator enbart kan nås per telefon eller personligen först efter på förhand avtald tid.

För kommunernas del innebär detta att mindre myndigheter måste försöka lösa öppethållandet genom att samverka med en större myndighet om registratorsfunktionen.

Två timmars öppethållande är ett minimikrav

Öppethållande i minst två timmar skall ses som ett absolut minimikrav som gäller alla dagar. Bestämmelsen skall enligt förarbetena förstås så att det normalt krävs ett längre öppethållande för att tillgodose allmänhetens intresse av insyn och service, men att det i undantagsfall är acceptabelt att inskränka öppethållandet till två timmar.

Bestämmelsen gäller inte för kommunala bolag m.m.

Lagändringen omfattar inte de kommunala bolagen eller övriga enskilda organ som enligt 1 kap. 9 § sekretesslagen är att jämställa med myndighet när det gäller den i 2 kap. tryckfrihetsförordningen föreskrivna rätten att ta del av allmänna handlingar.

Inga undantag för små myndigheter

Vissa undantag har gjorts för små myndigheter nämligen statliga kommittéer eller särskilda utredare. I övrigt finns inga undantag för små myndigheter. Detta innebär för kommunernas del att t.ex. överförmyndarverksamheten också måste se till att ha öppet. Detta kan ske t.ex. genom samverkan med annan nämnds registratorsfunktion.

2. Nya regler om beräkning av överklagandetid

Genom en lagändring SFS 1998:374 (prop. 1997/98:101) infördes från och med den 1 oktober 1998 en ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291). Bestämmelsen innebär ett nytt sätt att beräkna tiden för överklagande när t.ex. en kommun skall överklaga *ett domstolsavgörande*. Enligt 6 a § gäller att om klaganden är en part som företräder det allmänna skall överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag länsrättens eller kammarrättens beslut meddelades. Utgångspunkten för klagotidens beräkning för en myndighet är alltså dagen då beslutet meddelas istället för som tidigare den dag då klaganden/myndigheten fick del av beslutet.

Motsvarande bestämmelse har genom SFS 1998:386 införts i 23 § förvaltningslagen (1986:223). Bestämmelsen reglerar de fall där den allmänna parten, t.ex. en kommun, överklagar en *myndighets* beslut till första instans, t.ex. länsrätt. Även denna bestämmelse trädde i kraft den 1 oktober 1998.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av förbundsjuristerna Irene Reuterfors-Mattsson, tfn 08-772 44 28 och Ingegärd Hilborn, tfn 08-772 44 84 eller av övriga jurister på kommunalrättssektionen, tfn 08-772 41 00.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Kommunalrättssektionen

Håkan Torngren

Irene Reuterfors-Mattsson